1439 1-12 081530
1940-1-55 4-8
Ag. 081530

Krynica

ŠALTINIS

MOKSLŲ AKADEMIJOS BIBLIOTEKA

VILNIA, 17 LISTAPADA 1939 HODU.
№ 1 (698). Hod vydańnia XXI.

BIEŁARUSKAJA NARODNAJA HAZETA
Vychodzić u aŭtorki i piatnicy.

Cana numaru 10 cent. Padpiska na hod—5 lit., na paŭhoda 3 lity. Da kanca 1939 h. — 0.75
Adras red. i admin.: Vilnia, Zavalnaja vul. 1—2.

AD VYDAVIECTVA

Kažuć, što historyja paŭtarajecca. Nam adnak zdajecca, što jana biazupynna płyvie dalej svaim rečyščam, panukanaja volaj čałavieka i jaho idejami. Vymoŭna heta spraŭdžajecca na „Krynicy“. Jak bača biełaruskaje hramadzianstva, uznoŭ vypuskajem u śviet hety adzin z najstarejšych biełaruskich časapisaŭ. Časapis hety pačynaje dvaccać pieršy hod svajho isnavańnia. Ideja ŭ dušy biełaruskich dziejačoŭ bačyć Biełaruski narod nacyjanalna adrodžanym, kulturnym i volnym, biazupynna raźvivajecca i na praciahu dvaccacioch hadoŭ prajaŭlajecca na bačynach „Krynicy“.

„Krynica“ była akančalna spyniena polskimi administracyjnymi ŭładami ŭ 1937 h., na čaćviertym numary z dnia 15.IV. Vilenski Apelacyjny Sud hetaje spynieńnie zaćvierdziŭ u krasaviku sioletniaha 1939 h. Biełarusy pytali siabie: niaŭžo-ž hety časapis, jaki stolki papracavaŭ dla dabra Biełaruskaha narodu, astaniecca spynienym nazaŭsiody? Vieryłasia, što nie. Vieryłasia, što ideja spraviadlivaści zapanuje niekali ŭ našym Krai i daść mahčymaść tak-ža i Biełaruskamu narodu volna žyć i raźvivacca. Zrealizavańnie hetaj idei, jak bačym, spoŭniłasia na „Krynicy“, dziakujučy prychodu ŭ Kraj litoŭskaj ŭłady.

10 kastryčnika sioleta ŭ Maskvie miž uradam Litvy i SSSR byŭ padpisany dahavor, na padstavie jakoha Vilnia, jak adviečnaja litoŭskaja stalica, i časć Vilenščyny adyjšła da Litoŭskaj Respubliki.

U hetkich abstavinach pačynajem my dalejšaje vydaviectva „Krynicy“. Jakija-ž našy zadańni i mety? Duža prostyja: budučy lojalnymi hramadzianami Litvy, majem ścierahčy pravy Biełaruskaha narodu, raźvivać jaho biełaruskuju nacyjanalnuju kulturu i dabrabyt i pracavać dla zhodnaha sužyćcia Biełaruskaha i Litoŭskaha narodaŭ, jak u sučasnaści, tak i ŭ budučynie. Ideał brackaha sužyćcia hetych našych narodaŭ śviaciŭ nam na praciahu 20-ci hadoŭ, niachaj-ža jon śviecie i nadalej!..

Da metryki „Krynicy“

Vydaviectva „Krynicy“ było ŭžo naładžana ŭ 1916 h. u Pieciarburzie. Pačała adnak jana vychodzić u nastupnym 1917 h. 8 kastryčnika tam-ža. Ad hetaha času pačaŭšy vychodziła jana: u Pieciarburzie, Miensku i Vilni — na praciahu dvaccaci hadoŭ.

Budučy ŭ Vilni, „Krynica“ rašuča barołasia z polonizacyjaj našaha kraju, radykalna baraniła nacyjanalnych, kulturnych i sacyjalnych pravoŭ Biełaruskaha narodu. Za heta ŭ 1925 h. polskimi ŭładami była spyniena.

Zamiest „Krynicy“ 20.IX.25 h. pačała vychodzić „Biełaruskaja Krynica“. Pad hetkim nazovam jana vychodziła až da 1937 h., kali tyja-ž polskija śpiarša administracyjnyja, a paśla i sudovyja ŭłady susim jaje spynili. Tyja-ž polskija ŭłady, nasuproć svaich-ža zakonaŭ, nijakaj novaj biełaruskaj hazety vydavać nie dazvolili. Na heta Biełarusy musili čakać, jak bačym, až da prychodu ŭ Vilniu litoŭskich uładaŭ

Za ŭsie dvaccać hadoŭ „Krynicy“ vyjšła 697 numaroŭ u liku 697 tysiač ekzemplaraŭ. Usich kanfiskataŭ było — 58. Redaktar dr. B. Turonak mieŭ za „Krynicu“ aryšty i štrafy, redaktar J. Paźniak mieŭ sudovych spraŭ redaktarskich da 35, a redaktar apošni Ad. Dasiukievič atrymaŭ za skanfiskavanyja numary „Krynicy“ šešć miesiacaŭ vastrohu.

Siańnia „Krynica“ ŭvachodzić u dvaccać pieršy hod svajho isnavańnia, kali Biełarusy Vilenščyny źjaŭlajucca volnymi hramadzianami volnaj Litvy.

ANTANAS SMETONA
Prezydent Litoŭskaje Respubliki

PRYVITALNAJA PRAMOVA

pradstaŭnika Biełarusaŭ inž. Ad. Klimoviča pry spatkańni litoŭskaha vojska ŭ Vilni 28 kastryčnika 1939 h.

Ad imia Biełarusaŭ Vilni i Vilenščyny, što ŭvajšli ŭ skład Litoŭskaj Respubliki, u Vašaj, Panie Hienerale, asobie ščyra vitaju Litoŭskaje Vojska.

Biełarusy Vilni i Vilenščyny — masavyja, pobač z Litoŭcami, aŭtochtony hetaha Kraju — sustrakajucca z saboju časta i pry roznych abstavinach. Siańniašnija abstaviny, a z imi i naša sustreča — zusim asablivyja. Prychod litoŭskaha vojska ŭ Vilenščynu dla nas Biełarusaŭ heta nia samaja tolki zvyčajnaja źmiena ŭłady, jakuju my tut za apošniuju čviertku stahodździa bačym dzieviaty ŭžo raz; hety prychod nie z padboju i nasilla, ale na padstavie mirnaha dahavoru, my, Biełarusy, razhladajem, jak naturalny navarot da słaŭnaje litoŭska - biełaruskaje minuŭščyny i jak załoh takoha-ž mirnaha sužyćcia našych narodaŭ siahońnia i ŭ budučyni.

Razhraničeńnie miž Litvoj i Savieckaj Biełaruśsiu nastupiła mirna, biaz zvadki i pralićcia kryvi. Savieckaja Biełaruś, adstupajučy Litvie Vilniu i časć Vilenščyny, vykazała šmat dobraj voli, zrazumieńnia i achvoty sužadnaha žyćcia z Litoŭskim Narodam. Hetkija-ž namiery i volu vykažam i my tut, u Vilni, dziela takoha-ž sužyćcia, kab, žyvučy ŭ supakoi, u ramach Litoŭskaje Respubliki svabodna pracavać i tvaryć biełaruskaje nacyjanalnaje i kulturnaje žyćcio.

Chaj žyvie Litoŭskaja Armija, Narod i Ułada!

Staradaŭnaj stalicy Litvy Vilni — Słava!

Chaj žyvie brackaje sužyćcio Litoŭcaŭ i Biełarusaŭ!

126021
1939 m - 1327 v 32928 - 1940 m
MOKSLŲ AKADEMIJOS BIBLIOTEKA

ADOZVA PAŬNAMOCNIKA ŬRADU da nasielnictva Vilni i Vilenščyny

Miesta Hiedymina, tvor hienija litoŭskaha narodu i śviedak jaho słaŭnaj minuŭščyny, razam z prylahajučymi ziemlami ŭvajšło ŭ skład Litoŭskaj Dziaržavy. U hety rasčulajučy čas Litoŭskaja Respublika ažyćcioŭlivaje važnaje zadańnie svajej dziaržaŭnaj konsolidacyi i narodnaha abjednańnia. Vilnia zdabyła svajo praŭdzivaje praznačeńnie. Usio heta nia jošć vynikam tolki złažyŭšahasia ŭkładu palityčnych sił, ale jošć heta historyčnaja, palityčnaja i ekanomičnaja nieabchodnaść. Tak, jak i ŭ čas Vialikaha Litoŭskaha Kniaźstva, Vilnia praznačana być palityčnym, kulturnym i relihijnym centram litoŭskich ziamiel i zabiaśpiečyć Litoŭskaj Respublicy, stražnicy słaŭnych tradycyjaŭ Vialikaha Kniaźstva Litoŭskaha, naležnaje miesca ŭ Prybałtycy.

Nia lohkuju atrymali my spadčynu. Vy sami viedajecie, u jakim pałažeńni znachodzicca siańnia Vilnia i Vilenščyna. Prabyŭšy doŭhija hady ŭ vialikaj dziaržavie niaznačnym nadhraničnym miestam, vyniščanaje vajnoj i vynikajučymi z jaje padziejami, niebahataje svaim vytvorstvam, z upaŭšym handlem i z małoj vartaści znakami płaty, pad hroźbaj žudaści masavaha biezraboćcia, Vilnia nia maje mahčymaści paŭstać ułasnymi siłami. Adjomna dzieić na jaje pałažeńnie isnujučy ŭ Eŭropie kryzis, jakoha siańnia jašče nia vidać kanca, i peŭnyja, dobra viedamyja, čysta miesnaha charaktaru, niedamahańni, u značnaj čaści źviazanyja z rasavym antahanizmam i niedachopam tolerancyi, a tak-ža sama i z vypadami ciomnych elementaŭ, žadajučych pierachodnaje pałažeńnie vykarystać dla svaich metaŭ.

Pačynajučy, jak Paŭnamocnik Uradu, vykonvać paručanaje mnie Prezydentam Respubliki zadańnie — pastavić na supolnyja Litoŭskaj Respubliki tory vajnoj i palityčnymi padziejami razburanaje žyćcio Vilni i Vilenščyny, zajaŭlaju:

1, tyja, što tut radzilisia i vyraśli abo tak užo stulna złučylisia z hetym krajem, źjaŭlajeciesia siańnia poŭnapraŭnymi hramadzianami Litvy,

2, urad idzie da vas z luboŭju i razam z namieram navieki zachavać dla Litvy hetu tak darahuju dla Litvy spadčynu prabaćkoŭ,

3, urad voźmie pad uvahu vašyja kulturnyja svomaści i zahvarantuje vam supakoj,

4, urad pastarajecca parupicca dla ŭsich, chto hetaha patrabuje, ab pracy i chlebie, i dałožyć starańniaŭ pieramahčy matarjalnaha charaktaru trudnaści.

Adnak-ža, ad Vas Urad budzie trebavać biazumoŭnaj lojalnaści da Litoŭskaj Respubliki, da jaje ŭstanovaŭ i da śviatych Litoŭskamu Narodu imknieńniaŭ. Jon dla burycielaŭ paradku i supakoju budzie biazlitasnym.

Vilency! U ciažkich na ŭsim śviecie — palityčnaha i ekanamičnaha zabureńnia časoch — paklikany my pieratvaryć svajo žyćcio, łačyć vajnoj zroblenyja rany. Našy zadańni ciažkija, ale adnačasna vialikija i dastojnyja. Dla praviadzieńnia ich u žyćcio patrebnaja vialikaja dyscyplinavanaść, adnadušnaść, samaadračeńnie i pradusim luboŭ baćkaŭščyny. Horača prašu vas zabyć miesnyja nieparazumieńni, adny druhim zroblenyja kryŭdy i zhramadzić usie tvorčyja siły dla dabra i słaŭnaj budučyni našaj viečnaj Baćkaŭščyny Litvy.

A. MERKYS
Paŭnamocnik Uradu dla miesta Vilni i Vilenščyny.

Vilnia, 4 listapada 1939 h.

Abvieščańnie kamandziera vojsk vilenskaj čaści

Pavodle adpaviednaha dahavoru, rasiejskaje vojska stupianiova vychodzie z Vilni i pa niekatorym času vyjdzie susim. Ale i ciapier užo, pačynajučy ad dnia prybyćcia litoŭskich vojsk, raniej dziejučyja, jak vajennyja, tak i cyvilnyja orhany rasiejskaj ułady, adnosna nasielnictva nijakaj administracyjnaj dziejnaści nia vykonvajuć, ani ŭ Vilni, ani ŭ Vilenščynie.

Kali-b zdaryłasia, što chtoniebudź staraŭsia dzieić ich imiem, dyk taho treba ŭvažać nikim nie ŭpavažnienaj samavolnaj asobaj, i ab hetym naležycca biezadkładna paviedamlać najbližejšyja orhany litoŭskaj vajennaj abo cyvilnaj ułady.

Hienerał Dyvizii: Vitkaŭskas, kamandzier vilenskaj čaści

Biełarusy vyviezienyja ŭ Saviety

Nižej padajom niapoŭny śpisak Biełarusaŭ aryštavanych u Vilni i vyviezienych u Saviety: 1. Paźniak Jan, 2. Łuckievič Anton, 3. Trepka Anton, 4. Bahdanovič Viačasłaŭ, 5. Kościevič Makar, 6. Astroŭskaja Antanina, 7. Astroŭski Viktar, 8. Samojła Uładzimier, 9. Hryškievič Vincuk, 10. Busieł Siarhiej.

Pamior M. Šlaževičius

11 hetaha mies. ŭ Kaŭnasie pamior advakat M. Slaževičius. Byŭ heta šyroka viedamy litoŭski narodny dziejač. Byŭ tak-ža try razy Staršynioj litoŭskaha ŭradu. M. Sl. cikaviŭsia tak-ža biełaruskimi spravami i spryjaŭ biełaruskamu narodnamu ruchu. U 1920 h. miž inšym mieŭ jon šyrejšuju hutarku z biełaruskim dziejačom Ks. Ad. Stankievičam.

Paradak zakładańnia i ŭtrymlivańnia školaŭ

Pavodle rasparadžeńnia litoŭskaha ministerstva aśviety, zamiest faktyčna ciapier dziejučych roznych dziaržaŭnych i pryvatnych školaŭ, założanych u Vilni i Vilenščynie da 29 kastryčnika 1939 h. na padstavie prava polskaha ci inšaha, z pierastańniem dziejańnia hetych pravoŭ, — zakładajucca padobnyja ŭstanovy na padstavie adpaviednaha abaviazujučaha siań nia prava litoŭskaha. Usie uspomnienyja škoły i inšyja ŭstanovy navučańnia i vychavańnia pavinny pieratvarycca pavodle litoŭskaha prava da 1 śniežnia sioletniaha hodu.

Vučyciali i pracaŭniki dziaržaŭnych školaŭ i ustanovaŭ vychavańnia, majučyja litoŭskaje hramadzianstva i žadajučyja dalej pracavać u Litoŭskaj dziaržavie, pavinny biezadkładna padać prašeńnie curriculum vitae i dakumenty ab svajej aśviecie na imia Ministra Aśviety.

Pavodle litoŭskaha školnaha zakonadaŭstva, zakładać pryvatnyja škoły moža dazvolić ministr aśviety tolki litoŭskim hramadzianam abo zalehalizavanym u Litvie arhanizacyjam.

Hramadzianie i arhanizacyi, žadajučyja trymać pryvatnyja škoły, pavinny da 20 listapada sioleta padać prašeńnie ab dazvoł na imia pradstaŭnika ministerstva aśviety... U prašeńni treba pakazać: 1. u jakoj movie budzie vieścisia škoła, 2. dakładny adras škoły, 3. śpis školnaha inventara, 4. pakazać, skul buduć srodki na ŭtrymańnie škoły, 5. jakaja pradbačycca płata za školu.

Da prašeńnia treba dadać: 1) dakument ab hramadzianstvie ŭłaśnika škoły, abo dakument ab lehalizavańni arhanizacyi, jakaja maje školu ŭtrymlivać, 2. plan pamieščańnia škoły.

Znajnaviejšaj minuŭščyny

Zhodna z nakazam, što „lažačaha nia bjuć," nia budziem tut paŭtarać viedamych užo i biez taho ŭsiamu śvietu faktaŭ ciažkaha žyćcia Biełarusaŭ u hranicach byŭšaj Polščy. Ahlad naš pačniom dziela hetaha ad mamentu, kali represii polskich uładaŭ adnosna Biełarusaŭ spynili ŭsiakaje biełaruskaje arhanizacyjnaje žyćcio na prastory ŭsiaje zachodniaje Biełarusi, a presa čužaja hetaha navat nie zaciemiła.

Masavyja arysty

U pieršy dzień ahulnaje mobilizacyi, h. zn. 31 žniŭnia siol. polskaja palicyja aryštavała ŭ Vilni i na bližejšaj pravincyi blizu ŭsich vyznačniejšych Biełarusaŭ, miž inš.: Mgra Jana Šutoviča, Alf. Šutoviča, Jazepa Najdziuka, Viktara Jarmałkoviča (u Turhielskaj hminie), Uł. Paŭlukoŭskaha, M. Ancukieviča, Jazepa Šnarkieviča, V. Bahdanoviča, Kaściukieviča, Miadziołku, Davidoviča, Chmaru i mnoha inš. Usich aryštavanych u Vilni ułady pratrymali na miescy da 8 vierašnia, a paśla blizu ŭsich ich vyviežli ŭ viedamy koncentracyjny łahier u Biarozie-Kartuzskaj. Tut sasłancy biełaruskija mielisia prabyć 3 miesiacy.

Nadychodziŭ adnak historyčny dzień

17 vierašnia 1939 h.

kali savieckaje vojska pierajšło hranicu Polščy i chutkim maršam pačało zajmać uvieś abšar Zachodniaje Biełarusi. Užo ranicaj 18 vierašnia viaźni Biarozy byli na voli. Taho-ž 18 vierašnia ŭviečary savieckaje vojska akružyła Vilniu i ŭnačy z 18 na 19 — zaniało. Abyjmańnie prastoru Zach. Biełarusi tryvała da apośnich dzion vierašnia i kaštavała Savietam 246 vajakaŭ zabitymi i 503 — ranienymi. Zaniaty prastor Zach. Biełarusi vynosić 108.000 kv. klm., na jakim žyvie 4.800.000 žycharoŭ. Ni Paryž ni Londyn suproć złučeńnia Zach. Biełarusi z Uschodniaj nie pracivilisia.

Žyćcio adnak na miescy nie staić Ad 3 da 10 kastryčnika 1939 h. u Maskvie vialisia pierahavory Litvy z Savietami, jakija končylisia dałučeńniem

Vilni da Litvy

Dahavor hety ustupiŭ u siłu užo 16 kastryčnika 1939. Razam z Vilniaj adyjšla da Litvy pałasa ŭ 6.655 kv. klm., z ahulnym likam nasielnictva 457.500 duš, z čaho Biełarusaŭ prynamsia duš 100.000. Pryznanuju sabie terytoryju Lićviny pačali abyjmać tolki 27 kastryčnika. U Vilniu litoŭskaje vojska ŭvajšło 28 kastryčnika 1939h. Na sustrakańnie litoŭskaha vojska ŭ Vilni arhanizavaŭsia adumysny Kamitet, jaki 23.X. raskleiŭ na muroch miesta zaklik u piacioch krajovych movach, u tym liku i pabiełarusku, u nastupnym čarhavańni

BIEŁARUSKAJA CHRONIKA

Biełaruskaja Himnazija ŭ Vilni budzie dziaržaŭnaju. Adnačasna arhanizujecca biełaruskaja pačatkavaja škoła Dadat kavy zapis vučniaŭ uva ŭsie klasy himnazii (prohimnazii) i ŭ biełaruskuju pačatkavuju škołu adbyvajecca što dzień u kancelaryi himnazii ad 8 hadz. da 12-aj.

Rejestracyja Biełarusaŭ. Apošnija padziei ŭ našym kraju pakinuli pa sabie hłyboki śled nia tolki ŭ asabovym składzie biełaruskaha hramadzianstva, ale jašče bolš moža ŭ jahonych patrebach. Akramia taho źjaviłasia katehoryja ludziej patrabujučych nieadkładnaj pomačy. Usio heta majučy na ŭviecie, Biełaruski Nacyjanalny Kamitet prystupiŭ da rejestracyi Biełarusaŭ Vilni i Vilenščyny, u pieršuju čarhu hetkich, jakija patrabujuć nieadkładnaj pomačy, abo apynulisia biezrabotnymi i šukajuć adpaviednaj sabie pracy. Rejestracyja pravodzicca štodzień, apračа niadziel i śviataŭ, ad hadziny 10 da 14, u pamieškańni pry Zavalnaj vulicy № 1 (drukarnia). Da rejestracyi treba pryjści asabista i pryniešci z saboj usie svaje dakumenty.

Sprava arhanizacyi Biełarusaŭ. Z prychodam u Vilniu litoŭskich uładaŭ, u vilenskich Biełarusaŭ paŭstała pytańnie ab dalšym arhanizavanym biełaruskim žyćci. Dziela taho, što blizu ŭsie miascovyja biełaruskija arhanizacyi polskimi ŭładami daŭno ŭžo byli pazačyniany, pytańnie heta vyhladaje tak: ci Biełarusy pavinny adnaŭlać svaje arhanizacyi pazačynianyja Palakami, ci arhanizavać novyja? Z dumak sabranych ad paasobnych vilenskich Biełarusaŭ možna dumać, što akančalnaja vyrašeńnia hetkaha pytańnia tymčasam jašče niama. Zatoje štoraz bolš sustrakajecca pahlad, što treba pašyrać na ŭvieś kraj dziejnaść adnaje z troch biełaruskich arhanizacyj užo isnujučych u Koŭnie, pajmienna — Biełaruskaha Centru. Akančalnaj pastanovy ŭ hetym kirunku treba spadziavacca ŭ niedalokaj užo budučyni.

Pomač biezrabotnym. Litoŭskija ŭłady z pieršych-ža dzion pa svaim prychodzie ŭ Vilniu pačali apiekavacca nad tymi, chto patrabuje nieadkładnaj pomačy, pierad usim u char čoch. Adpaviedny Kamitet takoj pomačy (Šelpimo Komitetas) byŭ arhanizavany zadoŭha jšče da prychodu litoŭskich uładaŭ u Vilniu, u samaj-ža Vilni hety Kamitet pačaŭ pracu praz arhanizacyi miascovyja, asobnyja dla kožnych miascovych nacyjanalnaściaŭ Pomač takuju z fondu Kamitetu Pomačy arhanizavaŭ dla Biełarusaŭ Biełaruski Nacyjanalny Kamitet, jaki da dnia 15 listapada siol. daŭ pomač dla 164 asobaŭ. Dalšaja pomač budzie ŭtrymlivacca tolki dla asob, jakija da hetaje pary nie znajšli sabie jšče adpaviednaj pracy. U spravach hetkaje pomačy treba źviartacca ŭ Bieł. Nac. Kamitet (Zavalnaja № 1) u hadzinach ad 12 da 14 štodzień, akramia niadziel i śviataŭ.

Padziaka. Biezrabotnyja Biełarusy m. Vilni, jakija atrymali pomač z fondu Pomačy Biezrabotnym (Šelpimo Komitetas) praz Biełaruski Nacyjanalny Kamitet, za našym pasiarednictvam prosiać pieradać arhanizataram hetaha Fondu i łaskavym achviaradaŭcam slovy ščyraje biełaruskaje padziaki.

Biełaruskija kooperatyvy. U Vilni zarhanizavany ŭžo čatyry biełaruskija kooperatyvy (na vulicach: Niamieckaj, Lehijonovaj, Škaplernaj i Subač). Arhanizacyja biełaruskich kooperatyvaŭ tryvaje dalej.

Z Biełaruskaha Muzeju. Usie pierażytyja apošnim časam u Vilni padziei ŭ šmat kaho z Biełarusaŭ vyklikali zacikaŭleńnie i pabojvańnie za celaść zboraŭ Biełaruskaha Muzeju im. Ivana Łuckieviča. Votža, jak nas paviedamlajuć, usie zbory pierachavalisia ŭ celaści. Prynamsia ničoha padazronaha nia było zaŭvažana pry pieršym kamisyjnym adčynieńni hetaha Muzeju.

Kursy litoŭskaje movy dla Biełarusaŭ. Źmiena ŭłady ŭ kraju biełaruskaja intelihiencyja pierad usim sustreła masavym zacikaŭleńniem litoŭskaju movaju. Tłumačycca heta tym, što Biełarusy nia dumajuć astavacca na staranie ad novaha žyćcia, ale chočuć pryjmać u im dziejnaje ŭčaście Adusiul napływajuć dziela taho zapytańni i prośby sarhanizavańnia specyjalna dla Biełarusaŭ kursaŭ litoŭskaje movy. Taksama vialikaje zacikaŭleńnie adčuvajecca z boku absolventaŭ himnazii i studentaŭ u tym kirunku, kab im skorym paradkam pryśpiešyć specyjalnuju adukacyju na nastaŭnikaŭ biełaruskich pačatkavych školaŭ. I adno i druhoje jošć pradmietam starańniaŭ adpaviednych biełaruskich kołaŭ hramadzianstva, jakija ŭ hetym kirunku zrabili ŭžo niamała. Zacikaŭlenyja hetaju spravaju niachaj zvaročvajucca ŭ dyrekcyju biełaruskaje Himnazii (Daminikanskaja 3/5), abo u Bieł. Nac. Kimitet.

Biełaruskaja mova u Vilenskim radio. Litoŭskija ŭłady, abniaŭšy ŭładu ŭ Vilni i Vilenščynie, uvodziać biełaruskuju movu i ŭ radio. Tymčasam na heta praznačany tolki 15-20 minut času na adzin tydzień, pajmienna ŭ kožnuju sieradu ad hadziny 19-aj. Dahetul adbylisia takija audycyi dźvie: 8 i 15 listapada.

Nabaženstva dla Biełarusaŭ katalikoŭ. Pačynajučy ad niadzieli 26 listapada siol. ŭ kaściele śv. Mikałaja ŭ kožnuju niadzielu i śviata budzie adpraŭlacca nabaženstva dla Biełarusaŭ katalikoŭ m. Vilni.

Biełaruski Adryŭny Kalendar na 1940 hod užo kančajuć drukavać. Z zakazami kiravacca treba ŭ vilenskija biełaruskija kniharni: „Pahonia" (Zavalnaja 1.) abo ŭ knihamiu St. Stankievіča (Astrabramskaja 2).

Hramadzianie!

Heta adozva była vydana na sustreču litoŭskaha vojska.

Litoŭskaje vojska ŭvachodzić u Vilniu. My, žychary hetaha miesta i kraju, biaz rožnicy nacyjanalnaści, ščyra jaho vitajem!

Litoŭskaje vojska, zajmajučy hety staradaŭny horad Hiedymina, viartaje jamu pačesnaje pravastalicy, jakoje jon mieŭ praz doŭhija viaki za časoŭ Vialikaha Kniastva Litoŭskaha. Vilnia pierastaje być miestam pravincyjalnym, Vilnia ŭznoŭ stanovicca stalicaju niezaležnaje dziaržavy.

Vierym, što Litoŭskaje Vojska prynosić našamu miestu i kraju supakoj u časie, kali kruhom šaleje žudasnaja vajennaja bura, prynosić hramadzkija svabody i sapraŭdnuju roŭnaść usich pierad pravam, prynosić acharonu žyćcia, majemaści i pracy.

Vilenski Kamitet Pryvitańnia Litoŭskaha Vojska hetym zaklikaje ŭsich žycharoŭ Vilni pryvitać uvachodziačaje Vojska z pavahaj, a adnačasna z radaściu i sardečnaściu, i svaim upływam spryčynicca da zachavańnia paradku i biaśpiečnaści u mieście i ŭ kraju.

Chaj žyvie Litoŭskaje Vojska!

Chaj žyvie Vilnia, staražytnaja stalica Litvy!

Kamitet Sustrečy Litoŭskaha Vojska

Vilnia, 23 kastryčnika 1939 hodu.

Ceny ŭ Vilni

Małako, litr . .	0.25—0.30 lit.
Masła, kg . . .	3.50—4.00 „
Chleb razovy, kg	0,25 „
Jajki, dziesiatok	1.50 „
Śmiatana, litr . .	1.10—1.50 „
Bulba, pud . . .	1.00 „
Kapusta ŭ hał. pud	1.00—1.50 „

palitoŭsku, pabiełarusku, papolsku, parasiejsku i pažydoŭsku. Samaje vojska biezpasiaredna ad imia Biełarusaŭ vitaŭ inž. Ad. Klimovič. Pramovu hetu i vyšej uspomnienuju adozvu čytačy našy znojduć na bačynach „Krynicy". — Na ŭračystaści padniaćcia na Zamkavaj Hary litoŭskaha nacyjanalnaha ściahu 29.X.1939 h. byŭ prysutny i pasoł Złuč. Štataŭ Paŭn. Ameryki. Polski ministr zahran. spraŭ A. Zaleski ŭ hutarcy z ministram Čemberlenam zajaviŭ, što Polšč tak-ža ničoha nia maje praciŭ zvarotu Vilni Litvie.

Vilnia ad 19/IX da 28/X.

Savieckija ŭłady za čas svajho prabyvańnia ŭ Vilni i Zach. Biełarusi z'aktyvizavali tut pasvojemu bieł. žyćcio. Vystupleńni artystaŭ teatralnych, choru, litaraturnyja viečary, arhanizavańnie bieł. školnictva pačatkavaha i siaredniaha (u Vilni dźvie bieł. himnazii z 600 vučniami), kantakt z studentami, a pierad usim dźvie štodziennyja biełaruskija hazety u samaj Vilni: „Віленская Праўда" (ad 23.IX, redaktar Ofenhejm) i „Свабодная Беларусь" (dla vojska, red. Kahan); u pavietavych haradoch, jak Brasłaŭje, Śviancia ny, Vałožyna, nia kažačy ŭžo ab Horadni i Biełastoku, pačali vychodzić miascovyja biełaruskija hazety Usio heta kłała svaju piačać na miascovaje žyćcio. Palityčnaje žyćcio ŭ kraju u hetym časie jšło pad znakam vybaraŭ u h. zv. Narodnaje Sabrańnie, inicyjatyvu da jakoha daŭ zaklik Časovaha Upraŭleńnia Biełastoka z dn. 6.X.1939. Metaj i zadańniem hetaha Sabrańnia było: 1. ustanaŭleńnie savieckaj ułady ŭ Zach. Biełarusi, 2. dałučeńnie Zach. Biełarusi da Uschodniaj, 3. zaćvierdžańnie zroblenaha sialanami padziełu ziamiel pamieščyckich, manastyrskich i carkoŭna-kaścielnych, 4. praviadzieńnie nacyjanalizacyi bankaŭ i bujnaj pramysłovaści. Vybary ŭ Narodnaje Sabrańnie adbylisia dnia 22 kastryčnika, a pieršaje pasiedžańnie sabrańnia ŭ Biełastoku—29 kastryčnika. Farmalnaje dałučeńnie Zach. Biełarusi da Ŭschodniaj adbyłosia 2 listapada, u Maskvie.

Za ŭvieś čas prabyvańnia savieckaje ŭłady ŭ Vilni i taje čaści Vilenščyny, jakaja adyjšła da Litvy, było kolkinaccać aryštaŭ siarod miascovych biełaruskich dziejačoŭ. Aryštavanyja vyviezieny ŭ Saviety. Śpisak vyviezienych padadzieny na inšym miescy „Krynicy". Vyjechali z Vilni ŭ SSSR tak-ža: R. Šyrma, F. Steckievič, Tank, Fr. Hryškievič, A. Malevič i inš.

Novyja zadańni

Z dniom 28 kastryčnika siol., z dniom uvachodu ŭ Vilniu litoŭskaha vojska, pačałasia dla Vilni i vokruhu novaja para. Vypaŭnić jaje novym źmiestam — heta zadańnie našych dzion. **A. K.**

HRAMADZIANIE! Uznaŭlajučy vydaviectva „Krynicy", zaklikajem usich Čytačoŭ stacca našymi stałymi supracoŭnikami i padpisčykami. Kožny z svaje vakolicy apisvajcie ŭ „Krynicy" Vaša žyćcio-byćcio!

Vydaviectva „Krynicy"

Zamiena złotaŭ na lity

Dziela zamieny złotaŭ na lity, u Vilni i vokruzie pracujuć 85 punktaŭ zamieny. Hetyja-ž punkty zamieny ciapier pryjmajuć złotyja ŭ depozyt (u załoh) dziela padličeńnia i paźniejšaj zamieny. Punkty hetyja załožany pry byŭšych bankach, na pošcie i pry byŭšych kamisaryjatach palicyi. Uva ŭsim Vil. vokruzie žychary buduć mahčy šybka i lohka vymianić złotyja na lity i składci złotyja ŭ depozyt, pavodle raspararadžeńnia Ministra Finansaŭ.

Pry hetym treba, kab usie zainteresavanyja ŭziali z henych punktaŭ adpaviedny lik rejestracyjnych blankietaŭ i razdali ich patrabujučym, dziela vypaŭnieńnia zahadzia. Z vypaŭnienymi blankietami treba pryjšci ŭ punkty zamieny.

Siańnia sprava złotaŭ jašče nia vyrašana, vyrašycca jana tady, kali złotyja buduć składzieny ŭ depozyt. Akančalna kurs złotaŭ budzie ŭstanoŭleny tady, kali vyjaśnicca, kolki ŭsiaho złotaŭ majuć žychary Vil. vokruhu.

Kali-ž chto złažyŭšy hrošy ŭ depozyt nie zachoča vymianić złotaŭ na lity pavodle ŭstanoŭlenaha kursu, budzie mahčy hrošy ŭziać z depozytu nazad i rasparadzicca imi pavodle svajej voli. Nichto nijakich ahraničeńniaŭ u hetym nia budzie rabić.

Kudy składać u depozyt złotyja

Zhodna z pieršym zahadam Ministra Finansaŭ, Litoŭski Bank padaje hetki śpis instytucyjaŭ, jakija pryjmajuć u depozyt złotyja:

1. Litoŭski Bank u Vilni;
2. Vilenski Pryvatny Handlovy Bank;
3. Bank Krajovaha Haspadarstva;
4. Kamunalnaja Kasa Aščadnaściaŭ;
5. Bank Kooperatyŭnych T-vaŭ, Addzieł u Vilni;
6. Paštovaja Kasa Aščadnaściaŭ, Addzieł u Vilni;
7. Bank Handlovy ŭ Varšavie, Addzieł u Vilni;
8. Bank Sajuzu Zarobkavych Supałkaŭ, Addzieł u Vilni;
9. Chryścijanski Kooperatyŭny Bank na Antokali;
10. Bank Sajuzu Kupcoŭ i Pramysłoŭcaŭ u Vilni;
11. Dziaržaŭny ZiamielnyBank, Addzieł u Vilni;
12. Vilenskaja Žydoŭskaja Pazyčkova-Aščadnaściavaja Kasa ŭ Vilni;
13. Centralnaja Kasa Ziemlarobskich Supałak;
14. Litoŭski Kredytny Kooperatyŭ;
15 Dom Bankovy Klecka i Levina;
16. Centralny Bank Narodnych Žydoŭskich Supałak;
17. Ryndziunski i Kaufman.

Aproč taho, možna deponavać złotyja na ŭsich vilenskich poštach.

U Vilenskim vokruzie možna deponavać złotyja na takich poštach:

1. Dukšty, 2. Ejšyški, 3. Landvarova, 4. Nova-Vilejka 1-ja i 2-ja, 5. Niemenčyn, 6. Padbrodździe, 7. Pałuša, 8. Nova-Švianciany, 9 Troki, 10. Turmonty, 11. Alkieniki, 12. Arany, 13. Padbreźzie, 14. Žeša, 15. Mejšahoła, 16. Koltyniany i 17. Rudziški.

U Vilni možna deponavać złotyja ŭva ŭsich kamisaryjatach palicyi, a ŭ Vil. vokruzie ŭ nastupnych kamisaryjatach:

1. Smalva, 2. Dukšty, 3. Ihnalina, 4. Koltyniany, 5. Nova-Švianciany, 6. Padbrodździe, 7. Rymšany II, 8. Kaziaciški, 9. Rudziški I, 10. Alkieniki, 11. Arany II, 12. Šalcininki, 13. Turhieli, 14. Rudziški, 15. Padbreźzie, 16 Mejšahoła, 17. Niemenčyn, 18. Žeša, 19. Troki, 20 Rudomina, 21. Miedniki, 22. Nova-Vialejka, 23. Bujvidzy, 24. Suderva, 25. Landvarova, 26. Šumsk.

— VOKAM PA ŚVIECIE —

Polski ŭrad pojdzie pad sud. Polski ŭrad Składkoŭskaha, jaki tak nierazvažna ŭciahnuŭ Polšč u vajnu, pa ŭpadku Polščy ŭciok zahranicu i razam z prezydentam padaŭsia ŭ adstaŭku. Tady pajaviŭsia novy ŭrad i novy prezydent Prezydentam — Račkievič, a na čale ŭradu staŭ hien. Sikorski. Voś ža novy ŭrad dumaje stary ŭrad addać pad sud, jak haloŭnaha vinavalnika ŭpadku Polščy.

Saviety i Finlandyja. Saviety dziela abarony svaich intaresaŭ žadajuć mieć svaje vajennyja bazy, jak na finskich vodach, tak i na sušy. U hetaj spravie miž abiedźviemi staro nami ŭžo daŭno jduć pierahavory i nie davodziać da ničoha. Finy bajacca Savietaŭ i nia jduć im na ŭstupki. Zdajecca adnak, što ŭsioždyki sprava heta budzie vyrašana mirna.

Pakušeńnie na Hitlera. Niadaŭna ŭ Miunchanie było pakušeńnie na žyćcio Hitlera. Tam, dzie mieŭsia prajaždžać Hitler, była założana tak zvanaja piakielnaja mašyna. Mašyna heta ŭzarvałasia, ale Hitler jašče nia byŭ nadjechaŭšy: na svajo ščaście jon spaźniŭsia na 10 minut. Było niekalki asob zabitych i mnoha ranienych. Chto byli arhanizatary pakušeńnia — niaviedama.

Na zachodnim froncie ŭściaž adbyvajucca to bolšyja, to mienšyja bai. Pieramohi nia vidać ani na adnej, ani na druhoj staranie. Jašče niadaŭna spadziavalisia vialikaha i rašučaha nastupu niamieckich vojsk. Tymčasam pokulšto da hetaha nie dajšło.

Karol i karaleva zaklikajuć da miru. Belhijski karol i halandskaja karaleva źviarnulisia da vajujučych staron z zaklikam da miru. Z hetaha adnak zakliku nia vyjšla ničoha. Koalicyja i Niamieččyna ćviorda stajać pry svaim.

Polšč budzie ŭ svaich ułasnych hranicach. Jašče niadaŭna možna było časta spatkać u hazetach viestki, što paśla pieramohi nad Hitleram Polšč budzie adbudavana ŭ tych hranicach, u jakich jana była da svajho ŭpadku. Siańnia ŭžo nadvarot — ŭsio čaściej spaty kajucca viestki, što kali takaja pieramoha nad Hitleram nastupie, dyk Polš budzie adbudavana na svaich polskich ziemlach, bo ani Francyja, ani Anhlija nie zachoča i nia budzie mahčy vajavać z Savietami i z Litvoj za biełaruskija, ukrainskija i litoŭskija ziemli... dla Polščy.

Anhielska-francuska-japonskaje zbližeńnie. Pajavilisia čutki, što zbližeńnie miž Anhlijaj, Francyjaj i Japonijaj jość faktam dakananym. Heta zbližeńnie byccam nastupiła zatym, što Anhlija pašla Japonii na vialikija ŭstupki ŭ Kitai. U źviazku z hetym adnosiny japonska-savieckija byccam zavastrylisia.

Na padstavie zhody Ministerstva Aśviety Litoŭskaje Respubliki Dyrekcyja Vilenskaj Biełaruskaj Himnazii padaje da viedama, što ŭ Vilni adpaviedna da arhanizacyi litoŭskaha školnictva arhanizujecca

3-klasavaja

biełaruskaja dziaržaŭnaja prohimnazija

(dasiulešniaja himnazija biaz liceju)

Pry joj moža być adčynieny INTERNAT dla niezamožnych vučniaŭ, dzie im budzie zabiaśpiečana moralnaja i materjalnaja apieka.

Adnačasna Dyrekcyja paviedamlaje, što ŭ Vilni adčyniajecca taksama i Pačatkavaja Biełaruskaja Škoła.

Pryjmo kandydataŭ u prohimnaziju i pačatkavuju škołu budzie adbyvacca ŭ pamieškańni himnazii na Daminikanskaj vul. № 3/5, u hadzinach ad 8 da 12.

DYREKCYJA HIMNAZII

Žyćcio ŭ Vilni

— **Pracharčavańnie** nasielnictva i zadavaleńnie jahonych zapatrabavańniaŭ na pradmiety pieršaj patreby — heta najvažniejšaje zadańnie litoŭskich uładaŭ ad samaha pačatku ichniaha valadańnia nad novaabniatym prastoram. Kab daviezieny z Litvy pradukt dajšoŭ da samych spažyŭcoŭ, zaviedziena była systema kartačnaja. Hetak žychary Vilni dastajuć siańnia chleb, muku, krupy, miasa, tuki, cukar, sol i inš. pradukty. Za ŭsie hetyja pradukty spažyŭcy mohuć płacić hrašmi ŭ valucie polskaj, h. zn. złotymi. Za hrošy ŭ valucie litoŭskaj, h. zn. za lity, možna dastać usiakija pradukty biaz kartačak i ŭ liku nieahraničanym. „Chvasty" prad kramami pamału źnikajuć i Vilnia ŭžo ad 10 XI pačała pryjmać svoj narmalny vyhlad. U pracharčavańni Vilni biaruć učaście blizu vykłučna litoŭskija kooperatyŭnyja centrali: „Lietukis" (spažyvieckaja), „Pienocentras" (małačarskaja), „Maistas" (miasnaja).

— **Valutaj** haloŭnaj u Vilni i ŭva ŭsim źviernienym Litvie abšary jość valuta litoŭskaja, h. zn. lity. Pobač z hetym adnak na niejki čas (pieravažna da 1.XII.39) dapuščana jšče i valuta polskaja, h. zn. złotyja. Zamiena złotaŭ na lity adbyvałasia da 14.XI u abmiežavanaj kolkaści, h. zn. pa 50 zł. na adnu asobu, abo pa 100 zł. na asobu siamiejnuju. Pa naznačanym času i da 20.XI usie volnyja złotyja treba addać u Bank dziela rejestracyi i paźniejšaj zamieny. Ad hetaha času ŭsio treba budzie kuplać za lity.

— **Pošta,** telehraf, radio — pačali svaju dziejnaść adnačasna z uvachodam u Vilniu Litoŭskich vojsk. Siahońnia pošta naładziła i ŭtrymoŭvaje stałuju suviaź nia tolki ŭnutry kraju, ale i z zahranicaj.

—**Šaŭlisy (stralcy) ŭračysta zdymuć žałobu.** Litoŭskija stralcy nasili žałobu pa Vilni. Ciapier, kali Vilnia volnaja,— jany zdymuć svaju žałobu. Uračystaść heta adbudziecca 19.XI. sioleta ŭ Vilni.

—**„Zvon Svabody" ŭ Vilniu!** Zvon svabody, jaki zvaniŭ z viežy Vajennaha Muzeju ŭ Kaŭnasie, za paru miesiacaŭ maje być pieravieziеny ŭ Vilniu i pamieščany na hary Hiedymina (Zamkavaj).

—**Zakryćcio Pedahohium'u i Pedahohičnaha Liceju.** Dźvie hetyja školnyja ŭstanovy, jakija mieli na mecie palanizavać Litoŭcaŭ i Biełarusaŭ, pa zahadu litoŭskich uładaŭ zakryty.

80 tysiač Palakoŭ čužyncaŭ. U 1921 h. Vilnia mieła ŭsiaho nasielnictva tolki 128 tysiač, a ŭ 1927—užo až 208 tysiač. Za heta, prybyło 80 tysiač asob. Heta pieravažna Palaki, jakija prybyli ŭ Vilniu z Polščy.

Leidėjas ir Redaktorius: ADOLFAS KLIMAVIČIUS
Vydaviec i Redaktar: ADOLF KLIMOVIČ

Fr. Skarinos vardo Gudų Spaustuvė, Vilnius, Pylimo g-vė 1.
Biel. Drukarnia im. Fr. Skaryny, Vilnia, vul. Zavalnaja 1.

Valstybinė Vrublevskių biblioteka VILNIUS